UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Teaching Guide			
Identifying Data			2024/25
Subject (*)	Inclusive education and educational psychology practice	Code	652511201
Study programme	Mestrado Universitario en Psicopedagoxía		

Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Official Master's Degree	1st four-month period	First	Obligatory	4.5

Language	Galician		
Teaching method	Face-to-face		
Prerequisites			
Department	Pedagoxía e Didáctica		
Coordinador	Castro Rodríguez, Mª Montserrat	E-mail	maria.castror@udc.es
Lecturers	Castro Rodríguez, Mª Montserrat	E-mail	maria.castror@udc.es
Web			
General description	Nesta materia afóndase no significado da inclusión educativa coma un modo de resposta á diversidade que supera a perspectiva individual na búsqueda dunha resposta pedagóxica orientada á igualdade de oportunidades mediante a posta en práctica da xustiza curricular. Analízanse os modelos teóricos que sustentan as prácticas psicopedagóxicas tradicionais e contrapóñense co modelo social da discapacidade, que analiza os condicionantes políticos, sociais e educativos que fundamentan as diversas interpretacións da acción psicopedagóxica. Traballaránse en conseucencia as estratexiias propias dunha práctica psicopedagóxica inclusiva e a sua repercusión nos diversos ámbitos de intervención.		

Study programme competences / results	
Code	Study programme competences / results
A7	Potenciar a xustiza curricular mediante o uso de estratexias didácticas respectuosas coa diversidade social, cultural e ambiental, analizando criticamente a experiencia histórica de exclusión educativa, e elaborando as adaptacións do currículo que garantan unha perspectiva inclusiva da educación
A8	Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.
A12	Comprender a necesidade de incorporar o enfoque de xénero e deseñar propostas de orientación profesional que integren esta dimensión
B2	Aprender a aprender
B4	Capacidade de aplicar coñecementos na práctica psicopedagóxica
B8	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences / results		
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común	AJ8		CC4

Potenciar a xustiza curricular mediante o uso de estratexias didácticas respectuosas coa diversidade social, cultural e ambiental, analizando criticamente a experiencia histórica de exclusión educativa, e elaborando as adaptacións do currículo que garantan unha perspectiva inclusiva da educación	AJ7		
Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.	AJ8		
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida			CC7
Aprender a aprender		BC2	
Capacidade de aplicar coñecementos na práctica psicopedagóxica		BC4	
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional		BC8	
Comprender a necesidade de incorporar o enfoque de xénero e deseñar propostas de orientación profesional que integren esta dimensión	AJ12		

Contents	
Topic	**Sub-topic**
Xusticia Curricular e inclusión educativa	Factores de desigualdade individual, social e cultural. Acción preventiva e educadora.
Éxito e fracaso escolar	Culturas Silenciadas A construcción do éxito e do fracaso escolar A avaliación do éxito e o fracaso escolar: estándares educativos e inclusión. Políticas neoliberais e inclusión educativa
A xénese da anormalidade. Máis alá dos factores psicobiolóxicos	As diferencias de capacidades. A Avaliación das capacidades: A influencia dos factores sociais e culturais nos resultados.
Da segregación á integración educativa: Modelos de atención á diversidade e práctica psicopedagóxica	Os fundamentos do traballo psicopedagóxico na Educación Especial segregada. A Integración escolar como unha crítica práctica da Educación Espeical tradicional. Modelo deficitario de resposta á diversidade e práctica psicopedagóxica asociada
A inclusión educativa como marco do traballo psicopedagóxico dende o Deseño Universal da Aprendizaxe	A inclusión: Unha crítica teórico- práctica á Educación Especial Modelo social da discapacidade: Consecuencias na práctica psicopedagóxica Análise da atención á diversidade no sistema educativo como punto de partida para a inclusión. A orientación psicopedagóxica nunha escola inclusiva

Planning				
Methodologies / tests	**Competencies / Results**	**Teaching hours (in-person & virtual)**	**Student?s personal work hours**	**Total hours**
Introductory activities	C4	2	0	2
Oral presentation	A8 B8 C7	4	0	4
Directed discussion	A12 B4 C4	6	6	12

Case study	A7 B2 B4 B8 C4 C7	7	10	17
Seminar	B2 B4	6	10	16
Simulation	A12 B4 C4	1.5	28	29.5
Workbook	A8 A12 B2 C4	0	30	30
Personalized attention		2	0	2
(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.				

Methodologies	
Methodologies	**Description**
Introductory activities	Terán por obxecto indagar sobre os coñecementos previos e a motivación do alumnado sobre a temática de cada unidade ou bloque temático.
Oral presentation	Dos conceptos chave de cada bloque temático e unidade . Da estructura e oganización dos contidos esenciais. Dos casos, informes e textos sobre os que se desenvolverá o traballo grupal e individual.
Directed discussion	Tomando como base as lecturas indicadas no seminario, os casos prácticos estudados ou as indagacións que o alumnado realiza sobre as temáticas previamente fixadas, levarase a cabo unha discusión dirixida que ten como fin construír unha aprendizaxe significativa na que o alumnado revise, cuestione e faga seu o coñecemento.
Case study	Ten por obxecto relacionar o coñecemento teórico e práctico sobre a problemática da inclusión educativa. Permite analizar aspectos de avaliación diagnóstica e detección, tratamento individualizado e adaptacións do curriculum tanto desde unha perspectiva individual como institucional.
Seminar	Será o núcleo principal da actividade presencial. Búscase unha participación informada do alumnado que se documentará previamente seguindo as orientación bibliográficas facilitadas.
Simulation	Cada equipo de forma autónoma, seleccionará un tópico, un tema que consideran que pode estar de actualidade na práctica psicopedagóxica, por ser unha barreira para a inclusión do alumnado. Esta simulación reproducirase na aula mediante unha dramatización ou un video. Consta dos seguintes apartados: presentación da situación problemática, simulación da abordaxe e búsqueda de solución do equipo docente/DO/distintos axentes da comunidade educativa e realización dunha proposta adaptada á situación.
Workbook	As lecturas máis esenciais serán facilitadas con antelación á realización de cada sesión. O alumnado orientado pola bibliografía facilitada na materia, complementará estas lecturas coas da súa elección, utilizando bases de datos de calidade contrastada. A lectura é indispensable para propiciar unha discusión académica apropiada ao nivel do mestrado. Valorarase a súa incorporación nas distintas actividades de avaliación

Personalized attention	
Methodologies	**Description**
Case study	Tanto nas sesións de docencia presencial como nas horas destinadas á titoría prestarase ao alumnado a atención personalizada que precise. A diferencia de titulacións de acceso ao mestrado, pode dar lugar a que certo alumnado requira unha atención curricular e orientación específicas en determinados temas. Facilitaráselle, nese caso, bibliogría complementaria e adaptaranse as actividades a realizar no seminario, en función das necesidades e intereses. O alumnado matriculado a tempo parcial debe acudir ben sexa presencial ou telemáticamente periódicamente ás titorías onde será asesorado para realizar un seguimento axeitado da materia.

Assessment			
Methodologies	**Competencies / Results**	**Description**	**Qualification**

Seminar	B2 B4	Serán tomadas en conta na avaliación: a)A participación activa do alumnado nos diferentes temas de debate. As aportacións realizadas nas que se pon de manifesto a consulta dos materiais proporcionados ou de pesquisa persoal. b)A elaboración e análise de casos e a aportación creativa e informada na súa análise e nas propostas educativas de acción pedagóxica	20
Case study	A7 B2 B4 B8 C4 C7	O estudo de casos terá como obxectivo analizar distintas situacións que se deben abordar dende a práctica docente que afectan directamente á inclusión ou exclusión do alumnado e que poden derivar tanto de prácticas específicas das escolas como das medidas estruturais do sistema educativo e social. En torno a estas situacións ou casos, iránse vencellando todos os contidos da materia. O traballo poderá ser individual ou en equipo. A estrutura de traballo será: 1. Descrición detallada dunha situación. 2. Identificación das posibles causas que a orixinan e formulación de hipóteses de traballo, que estarán fundamentadas tanto con referencias bibliográficas como con referentes normativos e lexislativos. 3. Propostas de cambios para a superación ou prevención das barreiras á inclusión educativa no marco do Deseño Universal de Aprendizaxe. 4. Identificación do impacto das acción derivadas do macrosistema social e educativo nas prácticas específicas de cada centro/aula.	50
Simulation	A12 B4 C4	Cada equipo de forma autónoma, seleccionará un tópico, un tema que consideran que pode estar de actualidade na práctica psicopedagóxica, por ser unha barreira para a inclusión do alumnado. Esta simulación reproducirase na aula mediante unha dramatización ou un video. Consta dos seguintes apartados: presentación da situación problemática, simulación da abordaxe e búsqueda de solución do equipo docente/DO/distintos axentes da comunidade educativa e realización dunha proposta adaptada á situación.	30

Assessment comments

O alumnado con recoñecemento oficial de dedicación a tempo parcial e
dispensa académica de exención de asistencia, deberá acudir a titorías
para fixar as sesións interactivas e expositivas nas que poderá estar
presente co fin de determinar os traballos sustitutorios, se fose o
caso. Nesta titoría será informado do procedemento de avaliación que
será o que resulte máis acaído en función da súa presencia/ausencia nas
sesións interactivas. De ser o caso, o alumnado poderá realizar
individualmente os traballos que sustitúen a súa participación no
seminario. En calquera caso debe realizar a proba de ensaio. As porcentaxes na avaliación son as mesmas que no grupo xeral. As condicións son idénticas na primeira e segunda
oportunidade.
Recoméndase
enviar os traballos telematicamente e, de non ser posible, non utilizar
plásticos, elixir a impresión a dobre cara, empregar papel reciclado e evitar
imprimir borradores.
Débese facer
un uso sustentable dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o
medio natural.Débese ter
en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da
sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.
En xeral, tanto para valorar os traballos, como a participación nos debates e o exame final terase en conta:?   a utilización do coñecimento disponível; ?   a comprenson das ideias básicas desenvolvidas;?   o domínio conceptual; ?   a elaboración de ideias; ?   a capacidade para relacionar ideias;?   a profundidade nas análises e na sua fundamentación; ?   a capacidade crítica, e?   o estilo próprio e a claridade expositiva de esquemas e do seu desenvolvimento.
Seguirase a normativa universitaria no que respecta á
perspectiva de xénero no desenvolvemento da materia . Recoméndase utilizar linguaxe non sexista
nos traballos académicos e citación xusta nas referencias
bibliográficas dos mesmos.
Dado que pretendemos favorecer a capacidade de
"aprender a aprender", non podemos cair na contradición dunha
modalidade de avaliación que contradiga as metas que orientan este proxecto de
docéncia. Se pretendemos fomentar a capacidade de reflexón crítica é preciso
que as estratéxias e provas de avaliación que promovamos permitan comprovar até
que ponto se mellorou na capacidade de análise e reflexón crítica sobre as
perspectivas teóricas e práticas que estudamos durante o curso.
Xa que logo, a avaliación
constará das seguintes partes:
***   De maneira principal,
valorara-se a participación nos debates no seio dos grupos e nos
debates abertos sobre as leituras realizadas.
**   A cualidade dos traballos,
aportacións e investigación das práticas.
*   Proba de ensaio
sobre a temática abordada na matéria. Este ensaio valorará especialmente a
forma de argumentar de xeito coerente e coa adecuada fundamentación sobre un
tema amplo, que cruza vários dos núcleos e temas desenvolvidos durante o curso.
Para a realización deste ensaio póde-se utilizar todo o material bibliográfico
de que se dispoña e notas persoais.

En xeral, tanto para valorar os traballos, como a participación nos debates e o

exame final terei en conta:

·

a utilización do coñecimento

disponível;

·

a comprenson das ideias básicas desenvolvidas;

·

o domínio conceptual;

·

a elaboración de ideias;

·

a capacidade para relacionar ideias;

·

a profundidade nas análises e na sua fundamentación;

·

a capacidade crítica, e

·

o estilo próprio e a claridade expositiva de esquemas e do seu desenvolvimento.

Sources of information	
Basic	- AINSCOW, Mel (2000). Funcionamiento de las aulas inclusivas. Madrid. Narcea - BARTON, Len (Comp.) (1998). Discapacidad y sociedad. Madrid. Morata - Fundación Paideia - DADZIE, Stella (2004). Herramientas contra el racismo en las aulas. Madrid. Morata - DUBET, François (2005). La escuela de las oportunidades ¿Qué es una escuela justa?. . Barcelona. Gedisa - GIMENO SACRISTÁN, José (Comp.) (2010). Saberes e incertidumbres sobre el currículum. Madrid. Morata - NÚÑEZ MAYÁN, Mª Teresa (2006). Da segregación á inclusión Educativa. Santiago. Laiovento - SLEE, Roger (2012). Una escuela extraordinaria. Exclusión, escolarización y educación inclusiva. Madrid. Morata - TORRES SANTOMÉ, Jurjo (2012). Justicia curricular. El caballo de Troya de la cultura escolar. Madrid. Morata, 2ª edic - BARTON, Len (2008). Superar las barreras de la discapacidad. - CALDERÓN, I. y HABEGGER, S. (2012). Educación, Hándicap e inclusión. Octaedro - CERMI (2016). Derechos Humanos y Discapacidad. Madrid. CINCA - LEÓN, G. Y SOLA, T. (2018). Liderando investigación y prácticas inclusivas. Granada. Ed. Universtitaria - ECHEITA, G. (2017). Educación Inclusiva: Sonrisas y lágrimas. Aula Abierta, nº 46 - SKLIAR ,C. (2017). Pedagogías de las diferencias. Noveduc. Praxis Educativa - ECHEITA, G. et al (2011). Orientación Educativa y atención a la diversidad e inclusión educativa. Graó - Alba Pastor, Carmen (2018). Diseño Universal para el Aprendizaje un modelo didáctico para proporcionar oportunidades de aprender a todos los estudiantes. . Padres y Maestros/Journal of Parents and Teachers, (374), 21-27. - Sánchez-Serrano, J. Manuel (2024). El DUA en la cuerda floja: un análisis de las críticas al modelo.. Estudios Sobre Educación, 46, 57-77. - Gonzalez-Gil, F., Martín-Pastor, E. y Poy, R. (2019). (2019). Educación inclusiva: barreras y facilitadores para su desarrollo. Análisis de la percepción del profesorado. Profesorado. Revista de Currículum y Formación de Profesorado, 23(1), 243- 263. - Núñez Mayán, Teresa (2019). El estancamiento de la educación Inclusiva . Revista de Educación Inclusiva,12,1pp.67-96

Complementary	- ADORNO, Theodor W. (1998). Educación para la emancipación. Madrid. Morata - APPLE, Michael W.; AU, Wayne e GANDIN, Luís A. (Comps.) (2011). Educação crítica. Análise internacional. Porto Alegre, Brasil. Artmed - APPLE, Michael W. e BEANE, James A. (Comps.) (2005). Escuelas democráticas. Madrid. Morata, 4ª ed - AYERS, WIlliam e ALEXANDER-TANNER, Ryan (2013). Enseñar, un viaje en cómic. Madrid. Morata - ARNOT, Madeleine (2009). Coeducando para una ciudadanía en igualdad. Madrid. Morata - BAUMAN, Zygmunt (2007). Los retos de la educación en la modernidad líquida.. Barcelona. Gedisa - CONNELL, R. W. (2006). Escuelas y justicia social. Madrid. Morata, 3ª ed - EPSTEIN, Debbie e JOHNSON, Richard (2000). Sexualidades e institución escolar. Madrid. Morata - Fundación Paideia - FOUCAULT, Michel (1982). Vigilar y castigar. Madrid. Siglo XXI, 3ª ed. - FRASER, Nancy (2008). Escalas de justicia. Barcelona. Herder - FRASER, Nancy e HONNETH, Axel (2006). ¿Redistribución o reconocimiento?. Un debate político-filosófico. Madrid. Morata - Fundación Paideia - FREIRE, Paulo (1993). Pedagogía de la esperanza. México. Siglo XXI - GIMENO SACRISTÁN, José (2012). En busca del sentido de la educación. Madrid. Morata - GARDNER, Howard (1993). La educación de la mente y el conocimiento de la disciplinas. Lo que todos los estudiantes deberían comprender. Barcelona. Paidós - GIMENO SACRISTÁN, José (2003). El alumno como invención. Madrid. Morata - GIROUX, Henry A (2003). La inocencia robada. Juventud, multinacionales y política cultural. Madrid. Morata - GOULD,Stephen (1981). La falsa medida del hombre. Antoni Bosch editor - GUTMANN, Amy (2001). La educación democrática: una teoría política de la educación. Barcelona. Paidós - HABERMAS, Jürgen (1999). La inclusión del otro. Estudios de teoría política. Barcelona. Paidós - KINCHELOE, Joe L. e STEINBERG, Shirley R. (1999). Repensar el multiculturalismo. Barcelona. Octaedro - KYMLICKA, Will (2009). Las odiseas multiculturales. Las nuevas políticas internacionales de la diversidad. Barcelona. Paidós - LÓPEZ SÁNCHEZ, Félix (2009). Las emociones en la educación. Madrid. Morata - LYNCH, Katheleen; BAKER, John e LYONS, Maureen (2014). Igualdad afectiva: amor, cuidado y justicia. Madrid. Morata -Fundación Paideia - McCARTHY, Cameron (1994). Racismo y educación. Madrid. Morata -Fundación Paideia - NUSSBAUM, Martha C (2007). Las fronteras de la justicia. Consideraciones sobre la exclusión. Barcelona. Paidós - NUSSBAUM, Martha C. (2012). Crear capacidades. Propuesta para el desarrollo humano. Barcelona. Paidós - PARASKEVA, João (2006). Currículo e Multiculturalismo. Lisboa. Pedago - RUDDUCK, Jean e FLUTTER, Julia (2007). Cómo mejorar tu centro escolar dando la voz al alumnado. Madrid. Morata - SPIVAK, Gayatri Chakravorty (2009). ¿Pueden hablar los subalternos? . Barcelona. Museu d´Art Contemporari - STEINBERG, Shirley R. e KINCHELOE, Joe L. (2000). Cultura infantil y multinacionales. Madrid. Morata - STOBART, Gordon (2010). Tiempos de pruebas: Los usos y abusos de la evaluación. Madrid. Morata - TOMLINSON, Carol Ann (2005). Estrategias para trabajar con la diversidad en el aula. Barcelona. Paidós - TORRES SANTOMÉ, Jurjo (2008). Multiculturalismo Anti-Racista. Porto. Profedições - WRIGLEY, Terry (2007). Escuelas para la esperanza. Una nueva agenda hacia la renovación. Madrid. Morata - ZIZEK, Slavoj (2007). En defensa de la intolerancia. Madrid. Sequitur - (). . - TORRES,J. (2017). Políticas educativas y construcción de personalidades neoliberales y colonialistas. Ediciones Morata - NÚÑEZ,M.T (2019). El estancamiento de la educación Inclusiva. Revista de Educación Inclusiva,12,1pp.67-96 - PARRILLA, A. SUSINOS, T. , GALLEGO, C. Y MARTÍNEZ, B. (2017). Revisando críticamdente cómo investigamos en educación inclusiva. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, vol 35 (3) - SLEE, R. (2012). La escuela extraordinaria. Ediciones Morata

Recommendations
Subjects that it is recommended to have taken before
Subjects that are recommended to be taken simultaneously
Subjects that continue the syllabus
Other comments
Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria incorporarase a perspectiva de xénero. Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.